

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
факультет іноземних мов
кафедра французької та іспанської філологій

Затверджено
на засіданні кафедри французької
та іспанської філологій
факультету іноземних мов
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 9 від 26 червня 2023 року)

Завідувач кафедри

Зоряна ШКОЛУК

Силабус освітньої компоненти

«Теорія метафори»,

що викладається в межах

ОПП «Англійська та друга іноземні мови і літератури»

ОПП «Німецька та англійська мови і літератури»

ОПП «Французька та друга іноземні мови і літератури»

ОПП «Іспанська та друга іноземні мови і літератури»

другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів

зі спеціальності 035 Філологія

за спеціалізацією **«035.041 Германські мови та літератури**

(переклад включно), перша – англійська», «035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – німецька», «035.055 Романські мови та літератури

(переклад включно), перша – французька», «035.051 Романські мови та літератури

(переклад включно), перша – іспанська»

Назва освітньої компоненти	«Теорія метафори»
Адреса викладання освітньої компоненти	Львівський національний університет імені Івана Франка 79000, м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена освітня компонента	Факультет іноземних мов Кафедра французької та іспанської філології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності (спеціалізації)	03 Гуманітарні науки 035 Філологія 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
Викладачі освітньої компоненти	доц. Ярошко-Кушнір Н.С.
Контактна інформація викладачів	Nataliia.Yaroshko@lnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?user=G251cUUAAA&hl=uk
Консультації з питань навчання відбуваються	На платформі MS Teams у класі групи. За попередньою домовленістю викладача та студента.
Сторінка освітньої компоненти	https://lingua.lnu.edu.ua/course/teoriia-metafory
Коротка анотація освітньої компоненти	Освітня компонента « Теорія метафори » є вибірковою освітньою компонентою зі спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька для освітньо-професійної програми « Французька та друга іноземні мови і літератури », яка викладається у II семестрі магістратури в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). II семестр – 3 кредити ЄКТС
Інформація про освітню компоненту	В освітній компоненті « Теорія метафори » розглянуто погляди найвизначніших філологів ХХ століття щодо природи, структури та когнітивної бази метафори. Йдеться про думки таких вчених як Дж. Лакофф, М. Джонсон, М. Блек, Дж. Серль, А. Ортоні, Р. Якобсон, Ш. Тіжюс, Б. Пуделко, П. Рікер та інших. Освітня компонента спрямована на те, щоб ознайомити здобувачів вищої освіти із першоджерелами (статтями, уривками робіт), проаналізувати їх та досягти розуміння парадигми теоретичних підходів до трактування метафори.
Коротка анотація курсу	Дисципліна « Теорія метафори » є вибірковою дисципліною зі спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька для освітньо-професійної програми Французька та друга іноземні мови і літератури , яка викладається у 2 семестрі магістратури в обсязі 3 кредита (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс побудований на аналізі першоджерел (у оригіналі, або перекладі), а саме наукових робіт, присвячених поясненню явища метафори. Найчастіше йдеться про когнітивістський та дискурсивний аспекти вивчення цього мовного феномена. Практичні заняття, спрямовані на те, щоб проаналізувати метафори із сучасних французьких, українських, англійських

	<p>літературних творів за допомогою методів, запропонованих такими ученими: Дж. Лакофф, М. Джонсон, М. Блек, Дж. Серль, А. Ортоні, Р. Якобсон, Ш. Тіжюс, Б. Пуделко, П. Рікер.</p> <p>В освітній компоненті «Теорія метафори» розкрито основні сучасні теорії розуміння метафори. Когнітивний, семантичний, концептуальний, стилістичний та інші підходи до метафори формують різнобічне та взаємодоповнююче бачення цього явища.</p> <p>Ця освітня компонента розкриває актуальність дослідження метафори як рушійного фактора розвитку концептосфери, мовної картини світу, а відтак самої мови. Метафора вивчається як складова живого розмовного, публіцистичного, літературного дискурсу, який привносить зміни у мислення користувачів мовної спільноти та їхній комунікативний код.</p> <p>Освітня компонента пропонує огляд концепцій метафори, розроблених такими провідними лінгвістами сучасності як: М. Блек, Д. Гордон, Т.А. ван Дейк, М. Джонсон, Дж. Лакофф, Г.Н. Скляревская та інші. Кожна з концепцій описує механізм функціонування метафори, референційність, а також імплікативну природу метафори та її прагматичний вплив на читача. Вона спрямована на посилення філологічної підготовки здобувачів вищої освіти, збагачення їхнього теоретико-термінологічного ресурсу, що є важливим у процесі підготовки до написання магістерської роботи.</p>
<p>Мета та цілі освітньої компоненти</p>	<p>Мета: розкрити актуальність дослідження метафори як рушійного фактора розвитку концептосфери, мовної картини світу, а відтак і самої мови.</p> <p>Цілі: визначити метафору як складову частину живого розмовного, публіцистичного, літературного дискурсу, що привносить зміни у мислення користувачів мовної спільноти та їхній комунікативний код.</p>
<p>Література для вивчення освітньої компоненти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alfandari F., Brulhart Ch. Métaphores : un autre regard sur la réalité. – Satas : 2023. – 239 p. 2. Szymanski G. La métaphore, voie royale de la communication. Pour convaincre, réveiller et mémoriser (2ième édition). – InterÉditions : Accompagnement et Coaching, 2022. – 208 p. 3. Géal F., Fili-Tullon T. Les métaphores de la traduction. – Artois Presses Université, 2012. – 219 p. Kleiber G. Métaphore et argumentations: le cas des proverbes. [in :] Isabelle Leblic ; Bertrand Masquelier. Énonciation métaphorique et iconicité en contexte, 1, Lacito Publications, pp. 55-82, 2021 4. Ярошко Н. С. Лінгвопрагматика франкомовного жіночого дискурсу (на матеріалі художніх творів 60–90-х років ХХ століття): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05. Львів, 2014. 292 с. 5. Pudelko B., Legros D. L'approche de la comparaison: le modèle « de projection de structure ». <i>Métaphores et analogies</i> : sous la direction de Ch. Tijus. Paris : Lavoisier, 2003. 367 p. 6. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. Chicago, London: The University of Chicago Press, 1980. 242 p. 7. Ricoeur P. La métaphore vive / P. Ricoeur. – Paris : Éditions du Seuil, 2013. – 413 c.
<p>Обсяг освітньої компоненти та її тривалість</p>	<p>3 кредити ЄКТС</p> <p>II семестр – 3 кредити ЄКТС</p> <p>Один семестр 90 год.</p> <p>3 них: 32 годин аудиторних (16 годин – лекції, 16 годин – практичні) та 58 години самостійної роботи</p> <p>II семестр – 90 годин: 32 годин аудиторних (16 годин – лекції, 16 годин – практичні) та 58 години самостійної роботи</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення навчання здобувач вищої освіти буде:</p> <p>знати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різні теоретичні концепції метафори авторства європейських та американських лінгвістів шляхом їхнього аналізу та синтезу найважливіших ідей. 2. Термінологічний апарат для опису процесу метафоризації. 3. Способи застосування вивчених концепцій метафори для проведення власного

	<p>оригінального наукового дослідження через аналіз емпіричного мовленнєвого матеріалу.</p> <p>4. Значення метафори як ресурсу імпліцитної інформації, потенціал її прагматичного (експресивного, емоційного, логічного) впливу на адресата.</p> <p>вміти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Застосовувати основні концепції метафори (М. Блека, М. Джонсон, Дж. Лакоффа, П. Рікера, Е. Ортоні) для практичного філологічного аналізу метафоричних елементів дискурсу. 2. Визначати хід метафоризації та виокремлювати її основні компоненти, провадити поглиблений семантичний та стилістичний аналіз метафор. 3. Грамотно застосовувати термінологічний апарат для опису процесу метафоризації при проведенні філологічних досліджень. <p>Освітня компонента передбачає формування у здобувача вищої освіти таких загальних та фахових компетентностей, визначених освітньою програмою:</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.</p> <p>ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.</p> <p>ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p> <p>ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти повинен досягти таких програмних результатів навчання, визначених освітньою програмою:</p> <p>ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.</p>
Ключові слова	Метафора, концептуалізація, картина світу, метафоризація, допоміжний об'єкт, фільтр метафори, презентація
Формат та форма навчання	Змішаний Денна форма
	Проведення консультацій для кращого розуміння тем
Теми	<p><i>Тема 1.</i> Концепція метафори Дж. Лакоффа та М. Джонсона у науковій праці «Метафори, якими ми живемо»</p> <p><i>Тема 2.</i> Інтеракційне трактування метафори М. Блека</p> <p><i>Тема 3.</i> Р. Якобсон про два аспекти мови та присутність у ній афатичних порушень</p> <p><i>Тема 4.</i> Філософське представлення метафори у статтях Дж. Серля</p> <p><i>Тема 5.</i> Роль подібності у порівнянні та метафорі. Роздуми Е. Ортоні.</p> <p><i>Тема 6.</i> Концепція метафори Шарля Тіжюса та Беатріс Пуделко</p> <p><i>Тема 7.</i> Трактування «живої метафори» Поля Рікера</p> <p><i>Тема 8.</i> Роль метафоризації у жіночому франкомовному романі</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці II семестру магістратури
Пререквізити	Для вивчення освітньої компоненти здобувачам необхідно: володіти поглибленими знаннями з основ філології, методів наукового дослідження, стилістики, теорії літературознавства. Мінімальний рівень володіння іноземною мовою (французькою / англійською) B2.
Навчальні методи	Інтерактивні методи:

<p>та техніки, які будуть використовуватися під час викладання освітньої компоненти</p>	<p>кооперативне навчання (робота в групах, парах), колективно-групове навчання (мозковий штурм). Діалогічні методи: дискусії, презентації, усне опитування. Практичні методи: виконання індивідуальних практичних завдань, написання письмових робіт різного жанру (аргументативне есе, лист, допис у блозі, коментар).</p>																											
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни: роздатковий матеріал, комп'ютер, проектор.</p>																											
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Протягом семестру студенти можуть отримати 100 балів за виконання завдань на практичні заняття з відповідних тем, а саме: Розподіл балів, які отримують студенти II семестр магістратури - практичні заняття 100% семестрової оцінки, тобто 100 балів Практична робота передбачає розгорнуту відповідь на теоретичні запитання з теми та наведення прикладів аналізу метафор сучасної мови згідно з концепцією мовознавця, підхід якого був розглянутий на лекції.</p> <table border="1" data-bbox="341 724 1567 882"> <tr> <td colspan="8">Поточне тестування та самостійна робота</td> <td>Підсумковий бал за залік</td> </tr> <tr> <td>ПР 1</td> <td>ПР 2</td> <td>ПР 3</td> <td>ПР 4</td> <td>ПР 5</td> <td>ПР 6</td> <td>ПР 7</td> <td>ПР 8</td> <td>Сума</td> </tr> <tr> <td>12,5</td> <td>12,5</td> <td>12,5</td> <td>12,5</td> <td>12,5</td> <td>12,5</td> <td>12,5</td> <td>12,5</td> <td>100 б.</td> </tr> </table> <p>Письмові роботи: очікується, що студенти виконають завдання з практичних робіт у письмовій формі. Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть втіленням їхнього оригінального задуму чи міркувань. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання у роботу інших студентів становлять, але не вичерпують список прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують усі практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література: уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання інших джерел, яких немає у списку рекомендованих. Політика виставлення балів: Враховуються бали набрані при поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового оцінювання. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність протягом практичних занять. Недопустимими є пропуски та запізнення на заняття, користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням, списування та плагіат, невчасне виконання поставленого завдання і т.ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>	Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий бал за залік	ПР 1	ПР 2	ПР 3	ПР 4	ПР 5	ПР 6	ПР 7	ПР 8	Сума	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	100 б.
Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий бал за залік																				
ПР 1	ПР 2	ПР 3	ПР 4	ПР 5	ПР 6	ПР 7	ПР 8	Сума																				
12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	100 б.																				
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<p>Оцінку за залік виставляють за підсумками роботи у семестрі, тобто виконання всіх видів завдань, передбачених на практичні заняття у програмі цієї навчальної дисципліни</p>																											
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу.</p>																											

СХЕМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«Теорія метафори»,
що викладається в межах освітньо-професійної програми
«Французька та друга іноземні мови і літератури» другого (магістерського) рівня вищої освіти для
здобувачів за спеціальність 035 Філологія, спеціалізацією «035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша – французька»
2 семестр магістратури (2023-2024 навчальний рік)

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література Ресурси в інтернеті	Завдання	Термін виконання
СЕМЕСТР 2 Тиж.1	<i>Тема 1. Концепція метафори Дж. Лакоффа та М. Джонсона у науковій праці «Метафори, якими ми живемо»</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж.1
Тиж.2	<i>Тема 1. Концепція метафори Дж. Лакоффа та М. Джонсона у науковій праці «Метафори, якими ми живемо»</i>	Практичне заняття	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Письмове індивідуальне виконання завдань до практичної роботи; коректорсько-редакційна дискусія у групі за модерації викладача	Тиж.2
Тиж.3	<i>Тема 2. Інтеракційне трактування метафори М. Блека</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж.3
Тиж.4	<i>Тема 2. Інтеракційне трактування метафори М. Блека</i>	Практичне заняття	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Письмове індивідуальне виконання завдань до практичної роботи; коректорсько-редакційна дискусія у групі за модерації викладача	Тиж.4
Тиж.5	<i>Тема 3. Р. Якобсон про два аспекти мови та присутність у ній афатичних порушень</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж.5
Тиж.6	<i>Тема 3. Р. Якобсон про два аспекти мови та присутність у ній афатичних порушень</i>	Практичне заняття	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Письмове індивідуальне виконання завдань до практичної	Тиж.6

				роботи; коректорсько-редакційна дискусія у групі за модерації викладача	
Тиж.7	<i>Тема 4. Філософське представлення метафори у статтях Дж. Серля</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж. 7
Тиж.8	<i>Тема 4. Філософське представлення метафори у статтях Дж. Серля</i>	Практичне заняття	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Письмове індивідуальне виконання завдань до практичної роботи; коректорсько-редакційна дискусія у групі за модерації викладача	Тиж.8
Тиж.9	<i>Тема 5. Роль подібності у порівнянні та метафори. Роздуми Е. Ортоні.</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж. 9
Тиж.10	<i>Тема 5. Роль подібності у порівнянні та метафори. Роздуми Е. Ортоні.</i>	Практичне заняття	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Письмове індивідуальне виконання завдань до практичної роботи; коректорсько-редакційна дискусія у групі за модерації викладача	Тиж.10
Тиж.11	<i>Тема 6. Концепція метафори Шарля Тіжюса та Беатріс Пуделко</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж.11
Тиж.12	<i>Тема 6. Концепція метафори Шарля Тіжюса та Беатріс Пуделко</i>	Практичне заняття	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Письмове індивідуальне виконання завдань до практичної роботи; коректорсько-редакційна дискусія у групі за модерації	Тиж.12

				викладача	
Тиж.13	<i>Тема 7. Трактуння «живої метафори» Поля Рікера</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж.13
Тиж.14	<i>Тема 7. Трактуння «живої метафори» Поля Рікера</i>	Практичне заняття	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Письмове індивідуальне виконання завдань до практичної роботи; коректорсько-редакційна дискусія у групі за модерації викладача	Тиж.14
Тиж.15	<i>Тема 8. Роль метафоризації у жіночому франкомовному романі</i>	Лекція	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Конспектування, діалог з викладачем, дискусія	Тиж.15
Тиж.16	Підбиття підсумків семестру	Залік	Див. пункт «Література для вивчення дисципліни»	Виставлення залікових оцінок	Тиж.16

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою освітнього процесу освітньої компоненти «Теорія метафори». Зміст самостійної роботи визначається робочою навчальною програмою, навчально-методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Тема 1. Концепція метафори Дж. Лакоффа та М. Джонсона у науковій праці «Метафори, якими ми живемо»</i>	7
2	<i>Тема 2. Інтеракційне трактування метафори М. Блека</i>	7
3	<i>Тема 3. Р. Якобсон про два аспекти мови та присутність у ній афатичних порушень</i>	7
4	<i>Тема 4. Філософське представлення метафори у статтях Дж. Серля</i>	7
5	<i>Тема 5. Роль подібності у порівнянні та метафорі. Роздуми Е. Ортоні.</i>	7
6	<i>Тема 6. Концепція метафори Шарля Тіжюса та Беатріс Пуделко</i>	7
7	<i>Тема 7. Трактуння «живої метафори» Поля Рікера</i>	7
8	<i>Тема 8. Роль метафоризації у жіночому франкомовному романі</i>	9
	Разом:	58